

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan večer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanja na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Bismarck ovaja in pere sam sebe.

Ravno zdaj je izšla knjiga z naslovom: „Bismarck und Russland“, Enthüllungen über die Beziehungen Deutschlands und Russlands von 1859 bis heute.“ (Berlin, Rich. Eckstein Nachfolger, Hammer und Kunze.) Torej zopet razkritja, in sicer „Razkritja o odnosih Nemčije in Rusije od 1859 do danes.“

„Magdeb. Žtg.“ ima o tej knjigi daljše poročilo, ki je je ponatisnila tudi Monakovska „Allg. Ztg.“ od 12. t. l. Nam se zdé nekatera mesta tega poročila silno važna zaradi tega, ker Bismarck ovaja Rusijo nasproti Avstriji, in v tem tiči mnogoteri namen! Poročilo pravi, da povod in tudi mnogo snovij tej knjigi je dal Bismarck sam. V razkrivanju je Bismarck mojster, on porabi in skrani vse, kar bi mu utegnulo kdaj koristiti. On ima cele arsenale takega orožja, ki ga porabi, kakor mu je kdo zaveznik ali nasprotnik, in kakor nanese čas, in kakor se premika konstelacija velevlasti proti velevlasti.

Prevažno je za nas tretje poglavje knjige z naslovom „Skrivna ruska spomenica“ (Eine geheime russische Denkschrift). Ta spomenica ni bila neki še nikjer objavljena, in izvira menda od strani, ki je v obližji (ruskega) prestola. Nič se ni slišalo, kakó so jo vsprejeli tam, kamor je bila namenjena. „Da se objavlja ravno zdaj, se ne godi brez uzroka“, pristavlja poročilo. „Jedro te spomenice obseza dvoje mislij (idej): prvič, da Rusija, hitro, ko bi se čutila dovolj krepko vsled razvitka notranjih močij, za kateri deluje marljivo že od 1856, bo morala prizadevati si, „da vzame v svoje varstvo svoje soplemenike in sovornike, ki so razširjeni po vsej Evropi in raztreseni noter do srcá Nemčije in Turčije“; drugič, da Avstrija „se bo vedno upirala ruskemu razvoju, torej da je Rusiji do tega, da razpade (!) Avstrija, ne da bi Rusija pospeševala ta razpad; kajti razpad bi se izvršil sam po sebi.“ „Nedostatnost volje ni bila nikdar, ki bi bila zavirala, da oprostí Rusija sorodne narode (!). Takó je doslovno v spomenici, in nemško poročilo dostavlja z veseljem naslednje besede: „Ta in jednaki stavki „skrivne ru-

ske spomenice“ bodo dali pomisliti na Dunaji.“

Karakterističen je naslednji odstavek: „Potrjuje se, da so se vršila pogajanja mej prusko in rusko vlado pred francosko vojsko od l. 1870. Cesar Aleksander II. in kralj Viljem sta se sešla 2. junija 1870 v Emsu. Poslednjega je spremljal zavezni kancelar, tedaj še grof Bismarck prvega pa ruski poslanik v Berlinu, pl. Oubril. Knjiga pravi o tem: „Avtentičnega o pogovoru, ki se je ondi vršil, ni. Ni torej možno za gotovo trditi, da bi si bil Bismarck izprosil rusko pomoč za hrbtom za slučaj vojne, da bi s tem ohladil ruske vojne domišljije, in da bi bil Bismarck za slučaj vojne kot odškodnino ponudil pregled (revizijo) Pariške mirovne pogodbe od l. 1856.“

Poročilo prideva k temu: „To je dovolj rečeno!“

Poročilo meni dalje, da izid francosko-pruske vojne ni bil samo ugoden Nemčiji, ampak tudi evropskemu ravnotežju, ki tiči v tem, da je prešlo težišče moči od Francije na Nemčijo — za vso Evropo je bil interes takega „zaščita za hrbtom“ neoporečno večji kot revizija pogodbe leta 1856.“ To je vsekako klasična sodba — o lastnih nemških interesih — pristavljamo pa mi.

Pa pojdemo dalje, da razvidimo, kakó hinavski se upa opirati pruska diplomacija nasproti nepredvidnim slovanskim državnikom, ki o priliki pogovorov še sanjajo ne, da bodo kedaj njih pogovore porabljali, tajili ali pa potrjevali, kakor se zvitosti zdi primerno.

Poročilo pravi: „Tudi „pruska spomenica“ (kolikor vemo prvokrat) se tu objavlja. Po Sedanski bitvi jo je izdelal g. pl. Thiele in se je razposlala na tuje dvore, da bi te prepričala, da osnova zvezne države, ki bi obsezala celo Nemčijo, bi v ničemer ne bila nevarna ravnotežju evropskemu. Sporočilo te spomenice je takorekoč dopolnitev zgorej omenjenega poročila „skrivne ruske spomenice.“ Ako se je v poslednji brezplašljivo zabeležil kot bistveni cilj ruske politike „razpad Avstrije“, se pruska spomenica izjavlja ravno takó odločno zato, da pripoznava pruska vlada „neoslabljeni nadaljni obstanek Avstrije kot evropsko politično neobhodnost.“ Obširno se

dokazuje iz vsega položaja stvari, da Prusija v svojem najlastnišem interesu ne more ravnati drugače; kaže se, kakó je ista misel narekala vso prusko politiko leta 1866 in potem; sumnja, ki se pogostoma očita Prusiji, kakor da bi težila po nemških pokrajinah Avstrije, se zavrača do cela. Kar se pa dostaje razmerja Prusije do Rusije, razklada spomenica, da obeh interesi se niso križali nikjer, marveč so bile zaradi skupne posesti poljskih dežel v mnogih obzirih skupni. Spomenica je pisana čez vse spretno (fino) in razodeva ročno pero. „Rusko-francoska komedija“ — takó imenuje naša knjiga ono intrigo, ki sta jo skupno pletla leta 1875 ruski državni kancelar knez Gorčakov in pa francoski zunanji minister, Gontaut de Biron — s katero bi se bil označil Bismarck kot rušitelj miru, Gorčakov pa kot „rešitelj evropskega miru.“ Francoski listi in diplomati so bili napravili velik šum, v bojazni, kakor ga bi žugala Nemčija napasti Francijo; potem pa se je reklo: „Cesar Aleksander je v svoji navzočnosti v Berlinu sam delal na to, da so se popustili Bismarckovi načrti.“

S tem je izgubil Gorčakov pri knezu Bismarcku vse simpatije.

Naslednji dve poglavji kažeta glavno namero vse knjige, pristavlja poročilo. Ti dve poglavji sta: „Berolinski kongres“ in „rusko-francoska zveza.“ Dogodki, s temi naslovi zaznamovani so drug proti drugemu kot uzrok in posledica, češ, ker se je morala Rusija umakniti na Berolinskem kongresu 1878. l., je bilo treba ščuvati proti Nemčiji in agitovati za rusko-francosko zvezo. Stvar se opisuje takó, kakor da bi se bila Rusija z Anglijo že pred kongresom dogovorila o dotičnih mejah v Bolgariji, in da Nemčija ni temu nasprotovala, Nemčija da ni mogla biti torej bolj ruska od ruskih diplomatov samih. Še Katkov da je bil istega mnenja; kljubu temu da se je ščuvalo proti Nemčiji v Rusiji.

Ob jednom so se začeli bližati Rusi Francozom. To pa je napotilo Bismarcka do pogodbe mej Nemčijo in Avstrijo 15. oktobra 1879. Viljemu ni bilo to prav; ali Bismarck je žugal, da drugače odstopi. Potem se je ustanovila še tripelaljanca, in ta daje poročstvo miru tudi proti rusko-francoski zvezi. Ven-

LISTEK.

Otci in sinovi.

Roman.

Ruski spisal J. S. Turgenjev, preložil Ivan Gornik.

II.

(Dalje.)

— Nadejem se ljubeznjivi Evgenij Vasiljič, da se ne bodete dolgočasili pri nas, nadaljeval je Nikolaj Petrovič.

Tenki ustnici Bazárovli jedva da sta se premaknili, a on ni odgovoril ničesar ter le privzdignil čépico. Njegovi temnoplavi, dolgi in gosti lasje neso skrivali velikih poviškov prostorne lobanje.

— Kaj bo torej Arkadij, progovoril je zopet Nikolaj Petrovič obrnivši se k sinu — ali naj ga zapreže? Ai si hočeča morda oddahniti?

— Doma si bova oddahnila, očka; ukaži zapreči.

— Koj, koj, dejal je otec — Hej, Peter, slišiš? Pripravi se, bratec, brzo.

Peter, ki kot popoln sluga ni prišel gospodiču roke poljubit, temveč se mu je le iz dalja priklonil, izginil je iznova mej dvermi.

— Jaz imam tu koleselj, a tudi za tvoj tarantas je trojka (3 konji) pripravljena, govoril je Nikolaj Petrovič boječe, mej tem ko je Arkadij pil vodo iz železnega vrčka, kojega mu je prinesla krčmarica, Bazara pa si je zapalil pipo ter pristopil h kočijažu odpregajočemu konje: — v mojem koleslju je le za dve osobi prostora, in jaz ne vem, kako bo tvoj prijatelj . . .

— Vozil se bo v tarantasu segel mu je po luglasno Arkadij v besedo. — Sploh ne skrbij zanj. Diven dečko je, tako priprost, uvidel boš. Kočijaž Nikolaja Petroviča pripeljal je konje.

— No, požuri se, tolstobralec! obrnil se je Bazárov h kočijažu.

— Slišiš, Mitjuha, dejal je drug ondi stoječ kočijaž, z rokama v zadnjih žepih tulupa (ovčji kožuh) — kako te je imenoval gospod? Tolstobralec si res!

Mitjuha zamajal je le z glavo vemši vajeti s potnega konja.

— Živeje, živeje, fantje, požurite se, vskliknil je Nikolaj Petrovič, — dobili boste na žganje.

V nekih minutah upreženi so bili konji; otec sél je s sinom v koleselj; Peter spraval se je na kozla; Bazárov skočil je v tarantas, stisnil glavo v usnjeno blazino, — in oba voza sta zdrdrala.

III.

— No glej, konečno si kandidat in domov si prišel, govoril je Nikolaj Petrovič, dotikaje se sedaj pleč sedaj kolen Arkadijevih — konečno!

— A kaj je s stricem? Je-li zdrav? vprašal je Arkadij, ki bi, ne gledé na iskreno skoro otročjo radost, ki mu je polnila dušo, razgovor hitro rad preobrnil iz vznemirjenosti na vsakdanjosti.

— Zdrav. Hotel se je peljati z manoj tebi nasproti, a ne vem čemu se je premislil.

— In ti si me dolgo čakal? vprašal je Arkadij.

— Méroma pet ur.

— Dobri očka!

Arkadij se je bistro obrnil k otcu ter ga glasno poljubil v lice. Nikolaj Petrovič nasmehnil se je tibo.

— Kako krasnega konja sem ti pripravil! jel je: — boš videl. In tvoja soba je prevlečena s preprogami.

— Ali je tudi za Bazárova kaka soba?

— Upajva, da bo tudi zanj kaj.

— Prosim te, očka, ljubi ga. Jaz ti ne morem dopovedati; kako visoko cenim njegovo družbo.

— Ti si se pred kratkim z njim seznanil?

— Pred kratkim.

der pa se je Bismarck ogibal, dabi Rusije ne dražil in takó ni prišlo do obče evropske vojne. To je pokazal, ko se je l. 1886 upiral novinstvu, ki je hotelo, da naj Bismarck podpira Battenberžana, in ko je bil proti izvolitvi princa Koburskega.

Bismarck hoče pred vsem ohraniti mir; on ni bil nasprotnik Rusije, pa samo toliko, kolikor ni bilo v nasprotju z interesi skupne Nemčije. (Istina!! Pis.) Tudi zdaj ne stopi on proti Rusiji, dokler ne bo ta ofenzivna. „Rusko-francoska zveza“ oproščuje Nemčijo vsakega ozira proti Rusiji in Bismarckova politika utegne še nepriležna postati grabljivi in podjarmljivi ruski politiki na vzvodu. Rusija pa se ne bo mogla pritoževati; kajti ona je hotela takó.

S tem je konec poročila. Yporej.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. novembra.

K predvčeršnjemu dvornemu banketu bilo je povabljenih polovica **delegatov**. Cesar je govoril z ministroma Kalnoky-jem in Bylandtom, z delegati grofom Andrassy-jem, vitezom Chlumeckim, dr. Falkom, dr. Matušem, grofom Falkenheimom, dr. pl. Demelom in dr. Poklukarjem.

Opozicijonci **hrvatskega** sabora se posvetujejo, ali bi se udeležili budgetne debate ali ne. Večina opozicijonalcev hoče, da bi se je nič ne udeležili, ker itak ne pomagajo nobeni ugovori.

Vnanje države.

Danes pride **ruski** car v Berlin, da se snide z **nemškimi** cesarjem. Pri Berolinskem dvoru se nadejajo, da bode ta shod imel dobre posledice za nemško-ruske odnose. Knez Bismarck pa ni teh misli in ne pričakuje od tega shoda nikacih političnih sprememb.

Bolgarski ministerski svet je končal posvetovanje o tributu, ki ga ima plačati Vzhodna Rumelija Turčiji. Plačevati se je začel od Novega leta. Zaostanki se bodo poravnali v letnih obrokih. — V zbornici je interpeloval nek poslanec vlado, če misli prouzročitelj državne prevrata z 9. dne avgusta lanskega leta izročiti sodišču?

Srbski ministerski predsednik, Ristić, je predvčeraj povabil vse v Belemgradu bivajoče ministre in poslanca, da se je ž njimi pogovoril o nekaterih zadevah, ki se tičejo zborovanja bodoče skupščine.

Princ Mingrelski, bivši kandidat za bolgarski prestol, je izstopil iz **ruske** vojske. Neko izvestje hoče vedeti, da je izstopil le zategadel, ker ne more več biti krilni pobočnik carjev, ko je postal generalni major. Neko drugo izvestje pa trdi, da je knez Mingrelski delal na svojo roko politiko. Ko je videl, da mu Rusija ne more pomagati na bolgarski prestol, obrnil se je v tej zadevi do neke druge vlasti. Dotična vlast mu je bila pripravljena pomagati na prestol, a mu je stavila neke pogoje, ki nasprotujejo ruskim interesom. Princ je bil z vsem zadovoljen in kmalu bi ga bile morda evropske vlasti predlagale za bolgarskega kneza. Mingrelec bi pa bil vsled pogojev, ki so se mu stavili, prisiljen, tako vladati, kakor je Battenberžan, to je delati proti Rusiji. Vsled neke diplomatske indiskretnosti je pa Rusija to zvedela in knez je moral izstopiti iz ruske vojske.

Italijanski zbornici sta se otvorili s prestolnim govorom, ki poudarja, da Italija, močna s svojim orožjem in zvezami, v prijateljstvu z vsemi državami, z drugimi velevladmi jednako napreduje. Potem našteva več reform, s katerimi se bode baviti parlamentu. Pretečeno leto so se stroški neko-

liko povišali, vendar pa se ni rušilo finančno ravnotežje. Vlada bode gledala, da jej ne bode treba delati dolgov. Kralj se nadeja, da se bode ohranil mir in torej ne bode treba nikacih izrednih stroškov za vojsko. Vlada si bode vedno prizadevala ohraniti mir ter bode skrbela za narodovo blagostanje. Tudi druge evropske države želé in potrebujejo miru. Pa tudi zunaj Evrope, kjer je italijanski vojak na bojiščih prepričal sovražnika o italijanski hrabrosti, kjer je sedaj začela pravično akcijo, želi miru, ki bi se ujemal z njenimi pravicami. Potem pravi prestolni govor, da je Pijemont bil majhen po ozemlju, a velik po idejah. Sedanja Italija pa ni nič manj vzvišen ideal. Ostati mora Italija verna načelom, katerim se ima zahvaliti narod za življenje, kraljeva hiša pa za slavo. Če bode Italija hodila po poti svobode, bode si zagotovila simpatije narodov in plačilo sreče.

Angleško ministerstvo se bode nekoliko premenilo. Sir Mihael Hicks-Beach, bivši minister za Irsko, ki je zaradi bolezni očij moral odstopiti, bode zopet ustopil v ministerstvo. Prevzel bode ministerstvo notranjih zadev. Sedanjí vodja ministerstva notranjih zadev, mr. Mathews, bode pa dobil kako visoko sodnijsko mesto. Trgovski minister, lord Stanley of Preston, bode pa postal generalni guverner v Kanadi in trgovskim ministrom bode imenovan sedanji tajnik trgovskega urada, baron Henrik Worms.

Dopisi.

Iz Ormoža dne 16. novembra. [Izv. dop.] Od več strani se je žalibog poudarjalo, da nam je takih uradnikov treba, kateri naš jezik umejo, kajti naravno je, da so le oni v stanju kot uradniki uspešno mej Slovenci delovati, kateri so našega jezika popolnoma zmožni.

V novejšem času drži se gospod pravosodni minister tega načela, toda pri vsej tej pravilnosti, ne more doseči za urad sam in pa za ljudstvo zaželjenega uspeha, ker se mu njegovi podložniki v uradništvu sami mogočno zoperstavljajo.

Pri namestovanju sodnijskih uradnikov na Slovenskem Štajerskem terja se zmožnost slovenskega jezika v govoru in pisavi. To je vodilo justičnega ministra in zoper to ne moreta nadsodnije predsednik vitez Waser in Celjski Heinricher po pravem potu mnogo ugovarjati; a ona dva znata druga pota, po kojih se ravno nasprotno doseže, kakor je postavno. Od nadsodnije v Gradci in od okrožnega sodišča v Celji pošiljajo se namreč na Slovensko avskultantje, ki neso slovensčine zmožni. Ti gospodje mej nami uradujejo — se ve da nemški — in za kake štiri leta po slovenskem kaj zažagajo in dobro je po mnenju gospoda Waserja.

Ko pride čas za kompetenco, izprosi si tak avskultant od svojega svetovalca ali sodnika, ki pa sam slovenski ne zna, spričevalo, da je zmožen slovenskega uradovanja.

S takimi spričevali pridejo torej tujci do službe. Hitro, ko je tak gospod c. kr. pristavom imenovan, se ne šopiri več s spričevalom, temveč v uradu in drugod poudarja, da ni zmožen slovenski uradovati. Taki gospodje tudi drugim zapreke delajo, kadar gre za slovensko uradovanje; da to ilustrujem, omenim sledeči slučaj: Meseca novembra t. l. uložil je notar dr. Geršak v Ormožu prošnjo za uknjižbo lastninske pravice z opombo, da se ima to v zemljiščnih knjigah v slovenskem jeziku izvršiti. Sodnij-

potrebne skrbnosti ni. Orodje kvarijo. Sejali so sicer ničesar. Ko se bo premlelo — postala bo moka. Ali te morda gospodarstvo sedaj zanima?

— Sence nimate, to je beda, opomnil je Arkadij ne odgovorivši na poslednje vprašanje.

Napravil sem na severni strani nad balkonom veliko markizo, rekel je Nikolaj Petrovič; — sedaj možno nam bo na zraku obedovati.

— Tó bo vse bolj letovišču podobno, a sicer so to vse malenkosti. Kak vzduh je tu! kako krasno diši! Res, sumni se mi, da nikjer na svetu ne diši tako, kakor v tukajšnjih krajih! In to nebo...

Arkadij ustavil se je najedenkrat, plaho se ozrl ter umolknil.

— Konečno, dejal je Nikolaj Petrovič, ti si se tukaj porodil, tebi se mora tu vse kazati v neki posebni...

— No, očka, to je vse jedno, kje se je človek porodil.

— Vender...

— Ne to je popolnoma vsejedno.

Nikolaj Petrovič pogledal je po strani svojega sinú, in koleselj protekel je polu vrste, predno se je obnovil razgovor mej njima.

(Dalje prih.)

skemu pristavu Nedwedu to ni ljubo bilo in dal ja stranko samo poklicati, da naj pred sodnijo „na protokol da“, če ona res želi slovensko uknjižbo in če je ta stvar istina, da želi svoje ime pisano imeti s slovenskim „š“ mesto s „sch“. Kar je stranka v tej zadevi izrekla ne morem sedaj priobčiti, a vsakdo si lahko misli položaj in potem sebi samemu odgovor na jezik položaj.

Kdaj bode se nam želja izpolnila, da bodo mej nami našinci uradovali? Zakaj se v merodajnih krogih takim gospodom malo na prste ne potrka? S...č.

Iz Šmarja pri Jelšah 16. nov. (Naša šola germanizovana). Kakor druge, tako je letos tudi našo šolo zadela kruta palica Graških paš. Ko je bil spomladi prišel ukaz od deželnega šolskega sveta, da se mora nemščina začeti učiti kot obligatni predmet še v drugem polletju drugega šolskega leta ter potem v „geometrični progresiji“ čim dalje več, tako, da se ima v 5. razredu še po vrhu geografija in računstvo učiti **učnim jezikom nemškimi** (dozdaj je bil pri nas učni jezik skoz in skoz samo slovenski!) uložili smo bili takoj rekurz proti temu očitnemu nasilju. Kakor ste zvedeli iz ust našega neustrašenega poslanca dr. Gregorca v državnem zboru, tisti rekurzi še do danes niso rešeni! Čemu tudi? Saj so jih uložili le — Slovenci, ti pa že lahko čakajo! To je jedna. Druga pa je še zanimajša za bodočega kronista štajerske párije. Deželni šolski svet ni čakal, da bi in kako bo ministerstvo rešilo naše rekurze, nego njegov ukaz je stopil že z novim šolskim letom pučeni s 1. nov. Kaj si moremo pomagati? Nič! Mi smo popolnoma vogelfrei! Rekurzov naših ministerstvo Gaučevo ne „utegne“ rešiti, druge instance so nam bržčas zaprte, dokler ne dobimo odgovora od ministerstva. — Tako je torej naša doslej popolnoma slovenska narodna šola s 1. novembrom počela se polagoma germanizovati. Šolsko vodstvo je bilo v veliki zadregi, odkod vzeti ure za razširjeni pouk v nemščini. Moglo si ni drugače pomagati, kakor da se je popoldanji pouk ob nekaterih dneh v tednu podaljšal do pete ure zvečer! In — höret und staunet! — deželni šolski svet je ta učni načrt potrdil! Kaj briga Gradčane, če bodo naši otroci po zimi po noči domov hodili; kaj jim mar, ako kak slovenski šolarček obtiči kje v kakem zámetu! Da se le nemški učimo in pripravljamo za „Allmutter“ Germanijo, ki ima čim prej raztegniti svoje meje bis zur Adria. Našim „voditeljem“ bi zaklicali v uho banalno frazo: „Videant consules!“ pa — saj se še ne mudi! —

S Primorskega 16. novembra. Italijanska kultura v Rimu. Kakor vedó bralci „Slov. Naroda“, so Italijani in Nemci iskreni prijatelji. Ponašajo se s svojo zgodovino, ki jim je rodila jednako kulturo. To kulturo hočejo po vsej sili tudi Slovaom podariti. Nemški in italijanski liberalci opisujejo vse, kakor da bi bila Italija zares blažena dežela v gmotnem družbenem in нравstvenem pogledu. Zadnjič je pa poročala največja zagovornica italijanske kulture „N. fr. P.“, kakó cvete ta kultura ravno v prestolnici italijanski v Rimu. Od tod jo poročevalec „N. fr. P.“, opisal, kako da noben Rimljan ne more biti brez noža. (Nosijo nož vedno v žepu in za malenkost se koljejo. Prislovice o noži so tako gnjusne, da jih ni možno niti prevesti, in mi bi se v resnici obotavljali opisati jih. Poročevalec je sam Italijan, a ima vendar še tolika čuta, da imenuje take prislovice neestetične, ampak tudi take, da se samemu gabi, ko se jih spominja. Naposled pripoveduje grozovit umor, ki se je v gostilni sredi Rima izvršil zaradi malenkostne stvari, in pristavlja, da se vedenje Rimljanov v tem pogledu ni zboljšalo, odkar je postal Rim glavno mesto in sedež novemu kraljestvu.

To je torej sad italijanske kulture; nož rabi Italijanom pa tudi drugod, in nikjer ni toliko umorov, kakor na Italijanskem in v obče mej Italijani. In s to kulturo nas hočejo osrečevati Italijani na Primorskem. Facta loquuntur!

Domače stvari.

— (Zabavni večer „Pisateljskega društva“) v četrtek je bil zopet mnogobrojno obiskan. Posvečen pa je bil spominu Levstikovemu. Gosp. predsednik Klun je povabil navzočne, da v spomin pokojnemu učenjaku in narodnjaku ustanejo s sedežev. Potem je poročal g. dr. Vošnjak o pripravah za dostojni pogreb, katerega prireja „Pisateljsko društvo“. Na poziv predsednikov so pripo-

— Zato ga nesem videl prošlo zimo. S čim pa se bavi?

— Glavni predmet mu je — estetika. A on vé vse. Bodoče leto bode doktor.

— A! na medicinski fakulteti je, opomnil je Nikolaj Petrovič ter umolknil. — Peter, pribavil je ter stegnil roko — to pač ni, ali ne gredo naši mužiki?

Peter ozrl se je na ono stran, kamor je kazal gospod. Nekaj teleg zapreženih z nazbrzdanimi konji, podilo se je po ozki stranski cesti. V vsakej sedel je po jeden, večkrat po dva kmeta z odpetimi tulupi. — Res, tako je, dejal je Peter?

— Kam neki gredó, v mesto, ka-li?

— Najbrže v mesto. V krčmo, opomnil je preziraje ter se iz lahka pripognil k kočijažu, kakor da bi se nanj skliceval. A ta se ni niti premaknil: bil je človek starega kroja, ne misleč z novjšim svetom.

— Velike sitnosti imam letos s kmeti, nadaljeval je Nikolaj Petrovič obračaje se k sinu. Ob-roka mi ne plačajo. Kaj bi storil?

— A s svojimi najetimi delavci si zadovoljen?

— Da, zamrmral je skozi zobe Nikolaj Petrovič. — Zapeljujejo jih in to je škoda; no, in

vedovali razni gospodje zanimive podatke iz Levstikovega življenja: g. J. Tomšič, kako mu je Levstik pomagal nekoliko časa pri uredovanju „Vrtca“; g. dr. Vošnjak iz svojih spominov; g. Drenik iz dōbe, ko je bil Levstik prvi predsednik Dramatičnemu društvu itd. Gosp. prof. Levec je pravil več zanimivih dogodkov in kazal oljnatu sliko, na katero je slikala Levstikova rojstna hiša umetna roka gospodičine Koslerjeve. Gosp. prof. Levec je obljubil, da bode tekom adventa predaval v čitalnici o Levstiku, da se iz dohodkov predavanja in drugih prostovoljnih doneskov postavi spomenik na Levstikovem grobu. Prihodnji zabavni večer bode v četrtek 24. novembra pod predsedstvom g. dr. Gregoriča. Čital bode g. Trstenjak.

— (Sežanska čitalnica) je naročila za Frana Levstika venec z napisom: „Sežanska čitalnica — učenjaku velikanu.“

— (Obravnava proti dr. Ivanu Tavčarju. V nemški listih čitalo se je pred dnevi, da je g. dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani, zatožen goljufige in „Agrar Zeitung“, ki pri takih prilikah kaže največ židovske nesramnosti, pisala je že, da jej razlogi „der Verhaftung des dr. Tavčar“ neso znani. Mi o tej stvari nismo javili niti črke, to pa za to ne, ker nam je bilo znano, da je zatožba neosnovana, ker nismo hoteli vznemirjati po nepotrebnem svojih sorojakov in somišljenikov, marveč smo hoteli s sodnijsko razsodbo stopiti na dan, dobro vedoč, da je še sodnikov v Avstriji, ki bodo razsodili, da je dr. Tavčar popolnem nekriv, ker je popolnem pravilno ravnal. K današnji obravnavi, ki je trajala od 9 ure dopoludne do 3/4. uro popoldne, bil je ustop dovoljen le proti ustopnicam. Dasi je „Laibacher Zeitung“ razobesila na svoje drogove neko malotaktna notico, vendar občinstva ni bilo veliko, mej njim pa največ juristov. Sodišču predsedoval je nadsodnije svetnik g. Grdešič, votantje so bili deželne sodnije svetnika Pessiak, Tomšič in pristav Hauffén, zapisnikar gospod Kobler. Zatožbo je zastopal drž. pravdnika namestnik gosp. Pajk, zatoženca branil je gosp. dr. V. Neumayer iz Gradca. Za danes ni možno omeiti niti glavnih momentov obravnave (priče so bile: dr. Vok, dr. Petrič, dr. Dolenc, dr. Hudnik), v naglici le to, da je po drž. pravdništvu govoru zagovarjal se dr. Tavčar sam jako dobro, da ga pa je dr. Neumayer izvrstno branil in popolnem opravičil svoje slavno ime kot najboljši zagovornik in jeden prvih juristov vse Štajerske. Sodišče je po kratkem posvetovanju izreklo, da je dr. Tavčar nekriv. Razsodba ta vzbudila je po vsem mestu izredno veliko veselje in z veseljem konstatujemo, da so pri tej pravdi tudi simpatije vsega nemškega prebivalstva, izimši par tacih, ki ne štejejo, bile na dr. Tavčarja strani. Iz srca čestitamo dr. Tavčarju na tej razsodbi, kakor tudi na velečastnem spričevalu, katero je danes dobil od strani državnega pravdništvu, da je kot nesebičen in vseskozi pošten značaj dobro poznat. Obširne izveštje o tej obravnavi pričnemo jutri.

— (Slavnostni banket na čast učiteljskim jubilentom gg. vodji Belarju in učitelju Raktelju) v lepo okrašenem salonu gostilnice pri Zvezdi izvršil se je povsem res izredno lepo. Zbralo se je č. 70 gostov, mej njimi gg. župan Grasselli, cesarski svetnik Murnik, deželnega šolskega sveta člani dr. Vošnjak, prof. Toma Zupan, vodja Andrej Praprotnik, deželni poslanec Stegnar, slovenski slikar Šubic iz Pariza, mnogo profesorjev in pa učiteljev z dežele in skoro vsi iz Ljubljane. Prvo napitnico napil je presvetlemu cesarju c. kr. okrajni šolski nadzornik Žumer, na kar je vskliknilo vso društvo „Živio“ in „Slava“ in stoje zapelo cesarsko pesen. Gospod mestni župnik Rozman, poznat kot izvrstni govornik, napil je v lepem govoru obema jubilentoma. Slikal je njih dosedanjo življenje in delovanje na šolskem polju in njima želel, da bi težavni njihini posel mogla opravljati še mnogo let v veliko korist Ljubljanske mladine in slovenskega naroda. Gospod mestni katehet Smerekar nazdravil gosp. županu Grasselli-ju, vrlemu prijatelju ljudskega šolstva, gosp. prof. Toma Zupan napil je vzajemnemu delovanju slovenskega učiteljstva z učiteljem veronauka posebno v Ljubljani, kakor sploh na Kranjskem, kar je le na prospeh ljudskega šolstva, gosp. župan Grasselli pa je odzdravil njemu posvečeni napitnici se nazdravom Ljubljanskemu ljudskošolskemu učiteljstvu. Slednjič

napil je še gosp. vodja Belar šolskim oblastvom, katero na vso moč pospešujejo ljudsko šolstvo na Kranjskem. S tem je bila vrsta „oficijalnih“ napitnic končana, sledilo jih je še mnogo, mej katerim se je vršilo petje. Dohajali so telegrami, bilo jih je vseh z dopisi mnogo nad 300. Vsa veselica izvršila se je res lepo v narodnem slovenskem duhu in res veseli smo bili da imamo toli narodno navdušeno ljudsko učiteljstvo. Če še, ne da bi hoteli delati reklamo, povemo, da je bila postrežba gosp. Ferlina-a, kakor vsikdar res izborna in cena mislimo, da smo povedali vse in voščiti nam je še jubilentom: „Na mnogaje leta.“

— (Vabilo k LXXVIII. odborovi seji „Maticе Slovenske“) v četrtek 24. novembra 1887. leta ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o LXXVII. odborovi seji. 2. Naznanila predsedništva. 3. Poročilo gospodarskega odseka. 4. Poročilo književnega odseka. 5. Poročilo tajnikovo. 6. Posameznosti. V Ljubljani, 12. nov. 1887.

Josip Marn, predsednik.

— (Z Jasenic na Savi) se nam piše: V Obrežji v kraji Mokriškem umrla je dne 14. t. m. 42 let stara kmetka hči Mica Zaver kratko izza poroda nezakonskega deteta. Starec, oče koraka drugi dan do gospoda župnika, da mu pogreb umrle odredi. Župnik — čitateljem Vašega lista preznani Brulc — odvrne možu, da mu hčere pokopal ne bo, ker ni bila previdena s svetstvi za umirajoče. „Pokopajte si jo“ — mu reče — „kakor si jo hočete, mene poleg ne bo, kakeršno je bilo življenje, takšen naj bo njen pogreb“. Vse prošnje neso hasnile, zabranil njej je cerkveni sprevod. Občinski urad, do katerega so se tužni sorodniki obrnili, odredil je danes pokopanje umrle, in položili so jo brez kadila in škropila tja, kjer vsak razloček mine. Jokajoča obitelj pripovedala je pisatelju teh vrstic, da si je pokojna malo ur pred smrtjo želela biti sprevidena, ker je to bilo po noči, in se nikdo ni upal gospoda župnika vznemirjati, ker je v cerkvi oklical, da mu naj nihče po noči zaradi obhajila ne pride, kjer bodo po noči za slehernoga „farovška vrata“ zaprta. Tako je sirota umrla brez obhajila in pokopana bila brez — župnika. Netolerantni čin znanega „dušnega pastirja“ pa je ljudstvo, ki se je k mrtvaškemu sprevodu zbralo strašno razburilo. Kako dolgo nas bo še mora tlačiti?

— (Okrajni zastop Šoštanjski) sklenil za železnico Celje-Šoštanj-Velenje (podjetje pl. Lapp in Klemensiewicz) dovoliti 10.000 gld.

— (Mesto Maribor) dobilo je svoj „omnibus“, ki prevaža ljudi iz drevoreda v Koroškem predmestju čez veliki trg na kolodvor za 20 kr.

— (Kamnagorica na Gorenskem) je posebno zdrav kraj. V župniji Kamenogoriški, katera šteje okolu 1200 duš, od meseca julija do 17. t. m. nihče ni umrl.

— (Bralno društvo v Žužemberku) priredilo bo letos dve veselici in to 20. novembra s petjem in loterijo, 31. decembra pa Silvestrovo veselico s petjem, igro in plesom. Predpustom boste 15. jan. in 5. februarija plesni veselici.

— (Izžrebani porotniki) za IV. zasedanje meseca decembra pri deželnem sodišči Ljubljanskem, so sledeči gg.: Glavni porotniki: Babič Jarnej, trgovec in posestnik v Kranji; Burger Ferdinand, posestnik v Koški Poljani pri Litiji; Burgar Matija, posestnik v Postojini; Cantoni Viktor, trgovec v Ljubljani; Černe Josip, hišni posestnik in mesar v Ljubljani; Czerny Karol, hišni posestnik v Ljubljani; Činkole Ivan, hišni posestnik in krčmar v Ljubljani; Dolenc Oroslav, hišni posestnik in svečar v Ljubljani; Druškovic Andrej, hišni posestnik v Ljubljani; Gaber Anton, hišni posestnik v Škofji Loki; Goršič Fran, orglarski mojster in hišni posestnik v Ljubljani; Hirschmann Tilh, gostilničar v Ljubljani; Hribar Fran, trgovec z usnjem v Ljubljani; Hudabiunigg Dragotin, hišni posestnik in zavarovalni uradnik v Ljubljani; Hudovernik Anton, krčmar na Bledu; Juvan Ivan, mlinar v Gorenjih Domžalah; Kapsch Ivan, zlatar v Ljubljani; Kočevar Alojzij, posestnik v Želimljah; Kopač Ivan, zemljiški posestnik v Mednem; Korzika Alojzij, vrtnar v Ljubljani; Kotnik Dragotin, posestnik in trgovec z lesom v Mirkah pri Vrhniki; Lenarčič Josip, posestnik na Vrhniki; Lugek Albert, hranilnični uradnik v Ljubljani; Mehle Anton, kramar v Ljubljani; Petrič Ivan, posestnik v Blagovicah; dr. Pirnat Jakob, odvetnik v Kamniku; Pok Josip, hišnik v Ljubljani; Polak Dragotin, trgovec v Ljubljani;

Puppo Dragotin, trgovec in posestnik v Kranji; Recher Viktor, hišni posestnik v Ljubljani; Reissmüller Fran, upravitelj graščine v Hausbergu; pl. Schrey Viktor, kancelist kranjske hranilnice v Ljubljani; Schwingshackel Henrik, hišni posestnik in kotlar v Ljubljani; Šuštaršič Fran, posestnik v Zeniči; Tomšič Mihael, posestnik in usnjar na Vrhniki, in Urbanc Srečko, trgovec v Ljubljani. Namestni porotniki gospodje: Dolar Gašper, branjevec; Hinterlechner Dragotin, čevljar; Jamšek Ivan, hišni posestnik; Kajzel Peregrin, trgovec; Kellner Anton, trgovski pomočnik; Košir Anton, sedlar; Kunčič Jurij, hišni posestnik; Zupančič Filip, hišni posestnik in žitnik Jarnej, hišni posestnik, vsi v Ljubljani.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Praga 18. novembra. Globoko ginjeni spremljamo v duhu telesne ostanke vašega pa našega Levstika k večnemu miru in pokoju. Lenka mu zemljica.

Cesko-slovenski spolek v Praze.

Dunaj 17. novembra. O preveliki izgubi vrlega domorodca in odličnega učenjaka Frana Levstika, priobčujem žalujoči domovini v svoje in slovenskega kluba ime presrečno sožalje.

Ivan Navratil.

Dunaj 18. novembra. Akademično društvo Slovenija žaluje s celim narodom Slovenskem pri grobu svojega častnega člana Levstika. Bleiweis, predsednik.

Gorica 18. novembra. O priliki prevelike izgube slovenskega naroda po smrti pisatelja Frana Levstika izraža svoje najgloblje sožalje „Slovensko bralno in podporno društvo v gorici.“ Na grobu, ki bo kril zemeljske ostanke duševnega velikana Frana Levstika žaluje v duhu z mnogimi tovariši.

Dr. A. Gregorčič.

Trst 18. novembra. Obžalujemo prerano smrt iskrenega rodoljuba in neutrudljivega pisatelja.

Peto in šestošolci drž. gimnazije v Trstu.

Zagreb 18. novembra. Globoko žalujem, da je zapustil ljubljani narod sin naroda trpina, sam genijalen trpin, vseslovenski rodoljub, naš ponos — Levstik. Celestin.

Metlika 18. novembra. Večnaja pamjat veleumu Levstiku! Čitalnica.

Berolin 18. novembra ob 11. uri 10 min dopoludne. Car in carica ravnokar semkaj dospela. Car se je vozil s princem Viljemom v odprtem, ruska carica s princesinjo Viljem v zaprti kočiji.

Berolin 18. novembra. K današnjemu obedu v cesarski palači carju in carici na čast povabljeni vse tukaj navzočne knežje osebe. Razen teh vsi člani ruskega veleposlaništva, državni kancelar, državni ministri, dvorski dostojanstveniki in generalstvo.

Pariz 18. novembra. V včerajšni konferenci z ministri ni Grevy nikakor izražal svojega namena, da bi odstopil.

Novi York 18. novembra. Mosta zaradi puntarskega govora zaprli.

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Gospodarji nepropalih trgovin primorani so bili namreč radi slabih trgovinskih odnošajev in radi občnega narodnogospodarskega pešanja, znatno zmanjšati svoje osebe, in ta brezposelna četa vrela je h kardelu trgovinskih potovalcev, kjer si je najbrž obetala zaslužka.

Ni čuda, ako se je v takih okolnostih v svojem času zaupljiva korporacija trgovinskih potovalcev pomnožila s takimi elementi, kateri ni najmanj ne zaslužijo obsežnih pooblastil, ki jim jih dajejo oboji trgovinski zakoni v zgoraj navedenih paragrafi.

Temu se je pridružila še druga teškoča.

Neprestano pešajoča trgovina, rapidno rastoči propad posrednje trgovine ter neprizanesljiva in nenasitna konkurencija omogočujejo namreč dandanes malokateri naših trgovinskih hiš, pošiljati na vsa trgovišča svoje izkušene trgovinske potovalce. Radi tega so prisiljene, ali na teh krajih stalnim ali pa tja potujočim trgovskim potovalcem poveriti svoje zastopstvo. Ti zastopniki pa so načelnikom trgovin malokdaj osobno znani, še manj pa izkušeni v zapuosti. Vender pa imajo tudi oni pravico pobirati kupno ceno od sklenenih prodaj, dovoljevati plačilne roke, celó po ogerskem trgovinskem zakonu tudi izterjevati vnanje terjatve svojega gospodarja.

